

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ
«ВСЕУКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА»
МИКОЛАЇВСЬКИЙ ОСЕРЕДОК

Новітні кримінально-правові дослідження – 2024

АЛЬМАНАХ НАУКОВИХ ПРАЦЬ

Миколаїв
МННП НУ «ОЮА»
2024

Редакційна колегія:

В.о. директора Миколаївського навчально-наукового інституту права Національного університету «Одеська юридична академія», голова Миколаївського осередку громадської організації «Всеукраїнська асоціація кримінального права», доктор юридичних наук, професор **Олександр Козаченко**

В.о. завідувача кафедри кримінального права та інших кримінально-правових дисциплін Миколаївського навчально-наукового інституту права Національного університету «Одеська юридична академія», секретар Миколаївського осередку громадської організації «Всеукраїнська асоціація кримінального права», доктор філософії (PhD) в галузі права, доцент **Ольга Мусиченко**

Схвалено та рекомендовано до видання кафедрою кримінального права та інших кримінально-правових дисциплін Миколаївського навчально-наукового інституту права Національного університету «Одеська юридична академія» (протокол засідання кафедри № 08 від 07 травня 2024 року)

Новітні кримінально-правові дослідження – 2024 : Альманах наукових праць / за ред. д.ю.н., професора О. Козаченка, доктора філософії (PhD) в галузі права, доцента О. Мусиченко. – Миколаїв : МННП НУ «ОЮА», 2024. – 183 с.

До Альманаху наукових праць, який вже видається вдруге під час повномасштабної війни, розв'язаної країною-агресором, увійшли матеріали, присвячені проблематиці сучасного кримінального права, яке існує в демократичних державах та базується на засадах верховенства права. Автори репрезентованих у збірнику наукових праць, якими виступили як відомі дослідники проблем кримінального права в їх теоретичній та прикладній площині, так і молоді науковці, які роблять перші, але дуже впевнені кроки у формуванні власної теоретичної та практичної правосвідомості, досліджують актуальні питання становлення, сучасного стану та перспектив подальшого розвитку кримінального права України, пропонуючи власні концепти вирішення нагальних проблем, сформованих соціально-політичним викликом сьогодення, одним з яких є продовження розпочатої до повномасштабної війни активної діяльності з формування нового за змістом та формою кримінального закону України.

Видання може викликати зацікавленість вчених, аспірантів і студентів, співробітників судових та правоохоронних органів, державних службовців, а також всіх тих, хто замислюється над проблемами українського кримінального права та практики його застосування в сучасних умовах воєнного часу в Україні та шукає відповіді на питання, поставлені необхідністю підвищення ефективності кримінально-правового регулювання.

УДК 343

*Публікації наведено в авторській редакції з незначними коректорськими правками.
Редакційна колегія не завжди поділяє погляди авторів публікації.
За достовірність наукового матеріалу, професійного формулювання, фактичних даних,
цитат, власних імен тощо відповідають автори публікацій та їх наукові керівники.*

© Миколаївський навчально-науковий інститут права
Національного університету «Одеська юридична академія»
© ГО «Всеукраїнська асоціація кримінального права»,
Миколаївський осередок

**ОКРЕМІ АСПЕКТИ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ
НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ НА ПРИКЛАДІ
ОСОБЛИВОСТЕЙ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА
ДЕРЖАВНУ ЗРАДУ (СТ. 111 КК УКРАЇНИ)**

Стаття присвячена дослідженню окремих аспектів кримінально-правової охорони національної безпеки України. Зокрема, автором акцентовано увагу на тому, що кримінально-правова охорона національної безпеки України, перш за все, гарантується закріпленням в Особливій частині Кримінального кодексу України (далі – КК України) Розділу I «Злочини проти основ національної безпеки», який включає в себе низку статей, серед яких є й ст. 111, що передбачає кримінальну відповідальність за державну зраду, вчинення якої безпосередньо шкодить суверенітету, територіальній цілісності та недоторканності України, її обороноздатності, державній, економічній чи інформаційній безпеці.

У процесі проведеного наукового дослідження відповідної проблематики автором звернено увагу на: а) правове реагування законодавця на сучасні загрози національній безпеці України, обумовлені незаконним вторгненням РФ на територію України, починаючи з лютого 2014 року, що, власне, знайшло своє відображення у внесенні низки змін до ст. 111 КК України («Державна зрада»); б) вимоги чинного законодавства та позицію судової практики Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду щодо особливостей тлумачення окремих понять, які характеризують ознаки відповідних елементів державної зради та забезпечують правильну її кваліфікацію на практиці.

Ключові слова: національна безпека України, кримінальна відповідальність, державна зрада, об'єктивна сторона складу злочину, підривна діяльність проти України.

The article is devoted to the study of certain aspects of the criminal law protection of the national security of Ukraine. In particular, the author focused attention on the fact that the criminal legal protection of the national security of Ukraine is, first of all, guaranteed by the enshrining in the Special Part of the Criminal Code of Ukraine (hereinafter - the Criminal Code of Ukraine) Section I "Crimes against the foundations of national security", which includes a number of articles, including Art. 111, which provides for criminal liability for treason, the commission of which directly harms the sovereignty, territorial integrity and inviolability of Ukraine, its defense capability, state, economic or informational security.

In the course of the scientific study of the relevant issues, the author drew attention to: a) the legal response of the legislator to the modern threats to the national security of Ukraine, caused by the illegal invasion of the Russian Federation into the territory of Ukraine, starting from February 2014, which, in fact, was reflected in the introduction of a number of changes to Art. 111 of the Criminal Code of Ukraine ("Treason"); b) the requirements of the current legislation and the position of the judicial practice of the Criminal Court of Cassation as part of the Supreme Court regarding the peculiarities of the interpretation of certain concepts that characterize the signs of the relevant elements of treason and ensure its correct qualification in practice.

Keywords: national security of Ukraine, criminal responsibility, treason, objective aspect of the crime, subversive activity against Ukraine.

Вступ. Відповідно до положень ст. 3 Основного Закону України «людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю» [1]. Саме реалізація зазначених вище вимог Конституції України згідно Стратегії національної безпеки України, затвердженої Указом Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України»» від 14 вересня 2020 року № 392/2020, є основною метою державної політики національної безпеки [2].

Варто зауважити, що питання кримінально-правової охорони національної безпеки для України завжди було актуальним, оскільки саме вона забезпечує «захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності, демократичного конституційного ладу та інших національних інтересів України від реальних і потенційних загроз» [3]. Зокрема, особливої важливості ця проблема набула після незаконного потрапляння військ РФ на територію України та застосування збройної агресії проти її суверенітету та територіальної цілісності, що розпочалося ще у лютому 2014 року з подальшим початком тимчасової окупації Автономної Республіки Крим та м. Севастополя і поширення на цих територіях власних військово-політичних, адміністративних, економічних і соціальних порядків. Згодом, після цього, у квітні 2014 року, російські загони просунулися на територію Донецької та Луганської областей України, в результаті чого незаконно було проголошено про створення так званих «Донецької Народної Республіки» (ДНР) та «Луганської Народної Республіки» (ЛНР). А уже з 24 лютого 2022 року, починаючи з 3:40 год, відбулося повномасштабне вторгнення РФ на всю територію України, що не тільки остаточно засвідчило про посягання з її боку на державний суверенітет, територіальну цілісність, демократичний конституційний лад та інші національні інтереси України, а й підірвало систему колективної (міжнародної) безпеки в цілому.

Основний зміст. У сучасний період кримінально-правова охорона національної безпеки України в КК України, перш за все, гарантується закріпленням в Особливій його частині Розділу I «Злочини проти основ національної безпеки», який включає в себе низку статей, серед яких є й ст. 111, що передбачає кримінальну відповідальність за державну зраду [4]. Однак при цьому варто відмітити, що первинна редакція зазначеної вище статті визначала державну зраду як «діяння, умисно вчинене громадянином України на шкоду суверенітетові, територіальній цілісності та недоторканності, обороноздатності, державній, економічній чи

інформаційній безпеці України: перехід на бік ворога в умовах воєнного стану або в період збройного конфлікту, шпигунство, надання іноземній державі, іноземній організації або їх представникам допомоги в проведенні підривної діяльності проти України» [5, с. 267].

З часом певні об'єктивні фактори, а саме початок вторгнення РФ на територію України, починаючи з лютого 2014 року, змусили законодавця здійснити правове реагування на сучасні загрози національній безпеці України, що, власне, знайшло своє відображення у внесенні низки змін до ст. 111 КК України («Державна зрада»). Так, вперше законом України «Про внесення до Кримінального кодексу України» від 8 квітня 2014 року № 1183-VII абз. 2 ч. 1 ст. 111 КК України було викладено в такій редакції: «карається позбавленням волі на строк від дванадцяти до п'ятнадцяти років» [6].

Згодом законом України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо невідворотності покарання за окремі злочини проти основ національної безпеки, громадської безпеки та корупційні злочини» від 7 жовтня 2014 року № 1689-VII цей же самий абз. 2 ч. 1 ст. 111 КК України було доповнено ще словами «з конфіскацією майна або без такої» [7]. Тобто вбачається, що на основі двох вище наведених законів, законодавцем посилено суворість санкції кримінально-правової норми, викладеної у ч. 1 ст. 111 КК України, яка на сьогодні за вчинення громадянином України державної зради передбачає покарання у виді «позбавленням волі на строк від дванадцяти до п'ятнадцяти років з конфіскацією майна або без такої» [4]. До внесення відповідних змін санкція передбачала лише покарання у виді позбавлення волі на строк від десяти до п'ятнадцяти років [5, с. 267].

Останні зміни до ст. 111 КК України, що обумовлені уже повномасштабним вторгненням РФ на територію України і введенням Президентом України з 24 лютого 2022 року на всій її території воєнного стану [8], були внесені законом України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за злочини проти основ національної безпеки України в умовах дії режиму воєнного стану» від 3 березня 2022 року № 2113-IX і полягали у викладенні її змісту у такій редакції [9]:

«Стаття 111. Державна зрада

1. Державна зрада, тобто діяння, умисно вчинене громадянином України на шкоду суверенітетові, територіальній цілісності та

недоторканності, обороноздатності, державній, економічній чи інформаційній безпеці України: перехід на бік ворога в період збройного конфлікту, шпигунство, надання іноземній державі, іноземній організації або їх представникам допомоги в проведенні підривної діяльності проти України, –

карається позбавленням волі на строк від дванадцяти до п'ятнадцяти років з конфіскацією майна або без такої.

2. Ті самі діяння, вчинені в умовах воєнного стану, –

караються позбавленням волі на строк п'ятнадцять років або довічним позбавленням волі, з конфіскацією майна.

3. Звільняється від кримінальної відповідальності громадянин України, якщо він на виконання злочинного завдання іноземної держави, іноземної організації або їх представників ніяких дій не вчинив і добровільно заявив органам державної влади про свій зв'язок з ними та про отримане завдання».

Отож наслідком внесення до КК України змін на підставі закону України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за злочини проти основ національної безпеки України в умовах дії режиму воєнного стану» від 3 березня 2022 року № 2113-ІХ [9] стало те, що з ч. 1 ст. 111 КК України законодавцем забрано фразу «в умовах воєнного стану», натомість ця умова стала обставиною, яка обтяжує кримінальну відповідальність за державну зраду, та стосується вчинення будь-яких суспільно небезпечних діянь, які є обов'язковою ознакою об'єктивної сторони цього складу злочину (ч. 2 ст. 111 КК України).

Якщо детально аналізувати зміст диспозиції кримінально-правової норми, викладеної у ч. 1 ст. 111 КК України, то вбачається, що з об'єктивної сторони державна зрада полягає у вчиненні громадянином України на шкоду суверенітету, територіальній цілісності та недоторканності, обороноздатності, державній, економічній чи інформаційній безпеці України [4]:

- 1) переходу на бік ворога в період збройного конфлікту;
- 2) шпигунства;
- 3) наданні іноземній державі, іноземній організації або їх представникам допомоги в проведенні підривної діяльності проти України.

З урахуванням судової практики Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду, вчинення будь-яких наведених вище суспільно

небезпечних діянь розцінюються як підривна діяльність проти України [10; 11], оскільки спрямована на підрив основ національної безпеки України та завдання істотної шкоди суверенітетові, територіальній цілісності, недоторканності, обороноздатності, державній, економічній чи інформаційній безпеці України [12].

За конструкцією об'єктивної сторони (за моментом закінчення) державна зрада (ст. 111 КК України) є злочином з формальним складом. Це можна обґрунтувати тим, що, по-перше, у диспозиції відповідної кримінально-правової норми, законодавцем не передбачено жодних суспільно небезпечних наслідків, які б повинні обов'язково настати за результатами умисного вчинення громадянином України певних суспільно небезпечних діянь. По-друге, формулювання у диспозиції цієї ж кримінально-правової норми «на шкоду суверенітетові, територіальній цілісності та недоторканності, обороноздатності, державній, економічній чи інформаційній безпеці України» визначає суб'єктивну спрямованість дій винного, а не є характеристикою суспільно небезпечних наслідків вчиненого ним діяння [11]. При цьому, як впливає з судової практики Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду, моментом його закінчення в частині переходу громадянина України на бік ворога в період збройного конфлікту або в частині надання ним іноземній державі, іноземній організації або їх представникам допомоги в проведенні підривної діяльності проти України доцільно розуміти не просто момент здійснення суб'єктом злочину фактичного переходу на бік ворога в період збройного конфлікту або надання іноземній державі, іноземній організації або їх представникам допомоги в проведенні підривної діяльності проти України, а саме з моменту вчинення ним уже певних конкретних дій на шкоду України. У такому випадку, наприклад, надання іноземній державі, іноземній організації або їх представникам допомоги в проведенні підривної діяльності проти України на етапі встановлення громадянином України зв'язку з відповідною іноземною державою, іноземною організацією або їх представникам чи на етапі отримання від них злочинного завдання ще не вважаються закінченим злочином [11].

Крім того, як зауважив Касаційний кримінальний суд у складі Верховного суду в одній зі своїх постанов, вчинення громадянином України з 24 лютого 2022 року будь-яких діянь, передбачених ч. 1 ст. 111 КК України, потрібно інкримінувати з урахуванням особливо кваліфікуючої ознаки, передбаченої ч. 2 ст. 111 КК України – «вчинення в умовах воєнного

стану» [11], яким згідно положень закону України «Про правовий режим воєнного стану» від 12 травня 2015 року № 389-VIII є «особливий правовий режим, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень» [13]. Це обумовлено тим, що саме з 24 лютого 2022 року Указом Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24 лютого 2022 року № 64/2022 [8] в Україні введено воєнний стан, який діє до цього часу [11]. Тобто така обставина буде обтяжувати кримінальну відповідальність кожному суб'єкту, який вчинить державну зраду, до того моменту, поки відповідний стан в Україні не буде припинений або скасований.

Ще однією не менш важливою проблемою при притягненні громадянина України до кримінальної відповідальності за вчинення ним державної зради є питання, пов'язані з виявленням факту добровільного набуття ним громадянства іншої держави на момент умисного переходу на бік ворога в період збройного конфлікту, вчинення шпигунства чи надання іноземній державі, іноземній організації або їх представникам допомоги в проведенні підривної діяльності проти України. Знову ж таки, особливо актуальним це є зараз, так як часто має місце вчинення відповідних діянь громадянами України, які, проживаючи на територіях України, що тимчасово окуповані РФ, добровільно набули громадянства цієї країни-агресора.

Насамперед необхідно зазначити, що відповідно до положень ст. 4 Конституції України в Україні існує єдине громадянство, підстави набуття і припинення якого визначаються законом [1]. Мова йде про закон України «Про громадянство України» від 18 січня 2001 року № 2235-III, згідно п. 1 абз. 1 ст. 19 якого однією з підстав для втрати громадянства України є добровільне набуття громадянином України громадянства іншої держави, якщо на момент такого набуття він досяг повноліття [14]. Зокрема, як зазначається у Положенні про Комісію при Президенті України з питань

громадянства, затвердженого Указом Президента України від 27 березня 2001 року № 215, «повнолітній громадянин України, який має намір добровільно набути громадянство іншої держави, повинен звернутися до зазначеної вище Комісії, яка своє рішення разом із підготовленим проектом Указу Президента України про припинення громадянства України подає на розгляд Президентіві України» [15]. Датою припинення такою особою громадянства України є дата видання відповідного Указу Президента України про припинення громадянства України [14]. А це означає, що на основі аналізу вимог п. 2 абз. 1 ст. 2 закону України «Про громадянство України» від 18 січня 2001 року № 2235-III [14] та Положення про Комісію при Президентіві України з питань громадянства, затвердженого Указом Президента України від 27 березня 2001 року № 215 [15], повнолітній громадянин України, який добровільно набув громадянство (підданство) іншої держави або держав, але щодо нього Президентом України не видано Указ про припинення громадянства України, то у правових відносинах з Україною він визнається лише громадянином України. Більше того, згідно ч. 6 ст. 5 закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» від 15 квітня 2014 року № 1207-VII «примусове автоматичне набуття громадянами України, які проживають на тимчасово окупованій території, громадянства Російської Федерації не визнається Україною та не є підставою для втрати громадянства України» [16]. Це пояснюється тим, що «тимчасово окупована РФ територія України є невід'ємною частиною території України, на яку поширюється дія Конституції України та інших її законів, а також міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. Правовий статус тимчасово окупованої території, а також правовий режим на тимчасово окупованій території визначаються законом України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» від 15 квітня 2014 року № 1207-VII, іншими законами України, а також міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, принципами та нормами міжнародного права» [16].

Про це також додатково наголосив у своїй судовій практиці й Касаційний кримінальний суд у складі Верховного Суду, зазначаючи, що особа, яка фактично отримала за законодавством рф громадянство цієї держави та вчиняла на шкоду суверенітетові, територіальній цілісності та недоторканності України певні дії шляхом надання рф допомоги в

проведенні підривної діяльності проти України, залишалася громадянкою України незалежно від місця її проживання, оскільки примусове автоматичне набуття нею як громадянкою України, яка проживає на тимчасово окупованій території, громадянства рф не визнається Україною, а отже не може бути підставою для втрати нею громадянства України. Набуття такою особою громадянства рф не впливає на зміст її правових відносин з Україною, за якими вона визнається лише громадянкою України [12].

Тому у разі наявності таких випадків усі громадяни України, які добровільно набули громадянства іншої держави без припинення у встановленому на нормативному рівні порядку громадянства України та умисно вчинили суспільно небезпечне діяння, що характерне для об'єктивної сторони державної зради (ст. 111 КК України), є суб'єктами державної зради (звичайно, при умові, що їм, крім наявності громадянства України, притаманні також всі інші необхідні ознаки суб'єкта досліджуваного складу злочину).

Висновки. Таким чином, резюмуючи усе вище наведене, слід констатувати наступне. По-перше, державна зрада у будь-якій формі завжди є підривною діяльністю проти України, оскільки вважається такою, яка підриває основи національної безпеки України та завдає істотної шкоди суверенітету, територіальній цілісності, недоторканності, обороноздатності, державній, економічній чи інформаційній безпеці України [12].

По-друге, законодавцем здійснюється належне правове реагування на сучасні загрози національній безпеці України, про що свідчать внесені відповідними законами (законом України «Про внесення до Кримінального кодексу України» від 8 квітня 2014 року № 1183-VII [6], законом України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо невідворотності покарання за окремі злочини проти основ національної безпеки, громадської безпеки та корупційні злочини» від 7 жовтня 2014 року № 1689-VII [7] та законом України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за злочини проти основ національної безпеки України в умовах дії режиму воєнного стану» від 3 березня 2022 року № 2113-IX [9]) зміни до ст. 111 КК України, які потягнули за собою посилення суворості покарання за вчинення державної зради (ч. 1 ст. 111 КК України) та обтяження

кримінальної відповідальності за неї обставиною «в умовах воєнного стану» (ч. 2 ст. 111 КК України).

По-третє, починаючи з 24 лютого 2022 року і до припинення або скасування в Україні дії воєнного стану вчинення громадянином України державної зради завжди буде кваліфікуватися за ч. 2 ст. 111 КК України, тобто як така, що «вчинена в умовах воєнного стану» [11].

І на завершення, усі громадяни України, які добровільно набувають громадянства іншої держави без припинення у встановленому на нормативному рівні громадянства України та умисно вчиняють на шкоду суверенітету, територіальній цілісності та недоторканності, обороноздатності, державній, економічній чи інформаційній безпеці України: перехід на бік ворога в період збройного конфлікту, шпигунство чи надання іноземній державі, іноземній організації або їх представникам допомоги в проведенні підривної діяльності проти України, є суб'єктом державної зради (ст. 111 КК України) – звичайно, при умові, що, крім наявності громадянства України, їм притаманні також всі інші необхідні ознаки суб'єкта досліджуваного складу злочину.

Список використаних джерел

1. Конституція України : Основний закон України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 18 квітня 2024 року).
2. Стратегія національної безпеки України : Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України»» від 14 вер. 2020 р. № 392/2020. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#n12> (дата звернення: 18 квітня 2024 року).
3. Про національну безпеку України : закон України від 21 черв. 2018 р. № 2469-VIII. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> (дата звернення: 18 квітня 2024 року).
4. Кримінальний кодекс України : Закон України від 5 квіт. 2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 18 квітня 2024 року).
5. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. – 9-те вид., переробл. та допов. К.: Юридична думка, 2012. 1316 с.
6. Про внесення до Кримінального кодексу України : Закон України від 8 квіт. 2014 р. № 1183-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1183-18#n15> (дата звернення: 18 квітня 2024 року).
7. Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо невідворотності покарання за окремі злочини проти основ національної безпеки, громадської безпеки та корупційні злочини : закон України від 7

жов. 2014 р. № 1689-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1689-18#n11> (дата звернення: 18 квітня 2024 року).

8. Про введення воєнного стану в Україні : Указ Президента України від 24 лют. 2022 р. № 64/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text> (дата звернення: 18 квітня 2024 року).

9. Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за злочини проти основ національної безпеки України в умовах дії режиму воєнного стану : Закон України від 3 бер. 2022 р. № 2113-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2113-20#n7> (дата звернення: 18 квітня 2024 року).

10. Постанова Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду від 22 серпня 2023 року у справі № 759/4148/17 (провадження № 51-1893км23). Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/113065878> (дата звернення: 18 квітня 2024 року).

11. Постанова Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду від 9 квітня 2024 року у справі № 639/1528/22 (провадження № 51-6937км23). Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/118297134> (дата звернення: 18 квітня 2024 року).

12. Постанова Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду від 21 грудня 2022 року у справі № 759/5737/17 (провадження № 51-2899км20). Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108225763> (дата звернення: 18 квітня 2024 року).

13. Правовий режим воєнного стану : Закон України від 12 трав. 2015 р. № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (дата звернення: 18 квітня 2024 року).

14. Про громадянство України : Закон України від 18 січ. 2001 р. № 2235-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2235-14#Text> (дата звернення: 18 квітня 2024 року).

15. Положення про Комісію при Президентові України з питань громадянства : Указ Президента України від 27 бер. 2001 р. № 215. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/215/2001#n20> (дата звернення: 18 квітня 2024 року).

16. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України : Закон України від 15 квіт. 2014 р. № 1207-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1207-18#Text> (дата звернення: 18 квітня 2024 року).

ЗМІСТ

Переднє слово.....	3
--------------------	---

Розділ I

ФУНДАМЕНТАЛЬНІ НОВІТНІ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ

Козаченко Олександр

Пробаційний нагляд в інформаційній таксономічній системі кримінально-правових заходів.....	5
--	---

Василяка Олеся

Міграційні процеси в Україні під час війни: кримінально-правові аспекти.....	18
--	----

Малишева Марина

Об'єктивна сторона кримінального правопорушення незаконного проведення дослідів над людиною.....	25
--	----

Мусиченко Ольга

Таксономія кримінально-правових заходів в проєкті Кримінального кодексу України.....	31
--	----

Тимофєєва Лілія, Ігнатенко Анастасія

Особливості кримінальної відповідальності за евтаназію.....	46
---	----

Топчій Василь, Колб Олександр, Пирожик Олександр

Про деякі шляхи запобігання ухиленню від військової служби та мобілізації в Україні в умовах воєнного стану з урахуванням зарубіжного досвіду.....	53
--	----

Шпіляревич Вікторія

Окремі аспекти кримінально-правової охорони національної безпеки України на прикладі особливостей кримінальної відповідальності за державну зраду (ст. 111 КК України).....	60
---	----

Розділ II

НАУКОВИЙ ДОРОБОК МОЛОДИХ ПРАВознавців

Білик Лілія

Запобігання кримінальності неповнолітніх.....	70
---	----

Володичев Олексій

Кримінологічна характеристика шахрайства в сучасній Україні.....	78
--	----

Дяченко Анастасія

Стан та основні тенденції організованої злочинності в сучасній Україні.....	84
---	----

<i>Заграничний Данійл</i>	
Кримінологічна характеристика наркотичної кримінальності в Україні: окремі аспекти.....	91
<i>Зарицька Христина</i>	
Кримінологічна характеристика кіберзлочинності в Україні.....	97
<i>Зима Крістіна</i>	
Стан та тенденції сучасної кримінальності неповнолітніх.....	104
<i>Казарян Марина</i>	
Пріоритетні напрямки протидії організованій злочинності в сучасній Україні.....	112
<i>Райко Марія</i>	
Окремі кримінологічні аспекти військової кримінальності.....	120
<i>Шепель Дарина</i>	
Правові аспекти запобігання та протидії домашньому насильству...	128
Розділ III	
АКТУАЛЬНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ДОТИЧНИХ ДО КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА ПРОБЛЕМ	
<i>Чорнозуб Лариса, Анакіна Тетяна</i>	
Диджиталізація судочинства: нові тенденції у праві Європейського Союзу.....	135
<i>Лазарєва Наталя</i>	
Запобігання та боротьба з корупцією.....	144
<i>Василенко Вікторія</i>	
Вплив практики ЄСПЛ на дотримання стандартів з прав людини....	150
<i>Добрянська Єлизавета</i>	
Поняття та сутність почеркознавчої експертизи.....	157
<i>Колодій Дар'я</i>	
Протидія катуванням під час війни.....	163
<i>Стоцька Наталя</i>	
Відповідальність держави за порушення права на фізичну недоторканність особи: аналіз практики ЄСПЛ.....	170
Наші автори.....	177

Електронне наукове видання

Новітні кримінально-правові дослідження – 2024

АЛЬМАНАХ НАУКОВИХ ПРАЦЬ

Підписано до поширення через мережу Інтернет 08.05.2024.

Об'єм даних 1,4 Мб.

Видавництво Миколаївського навчально-наукового інституту права

Національного університету «Одеська юридична академія»

вул. Ген. Карпенка, 18, 54038, Україна

Тел./факс (0512) 40-86-54

Сайт: <https://mip.onua.edu.ua/>

E-mail для авторів: mip@onua.edu.ua